

פירוש על הרי"ף אלא על הגמ'. רבינו כותב 'זה פסקן של דברים ועל זה באתי, דאילו בפירוש הלכה זו נתחבטו בה הראשונים בפירושה, ואני לא אאריך בענין שאינו של פסק'.

קי. רבינו יעקב הלוי (מהרי"ל)

[א] **מכונה:** מהרי" מולין¹, ר"י מול"א², מהרי" סג"ל³, מהרי" ס"ל⁴, מהרי"ם⁵, ר' מולין⁶. **זמנו:** נפטר בשנת קפ"ז⁷. **משפחתו:** אביו הוא ר' משה⁸. דודו הוא ר' יעקב גלהויזין⁹. חמיו הראשון הוא ר' משה כ"ץ¹⁰, והשני הוא ר' אברהם¹¹. אחיו הם: ר' מרדכי¹², ר'

פיו דרך קבע, וכן כתב הכנה"ג⁵ 'זכבר ידוע שנימוקי יוסף רוב חידושיהם מהריטב"א ואפילו בסתם'. כמו כן מרבה להביא על הרוב דברי הרמב"ן, רשב"א, רא"ש⁶, ור"ן. וכשמביא בשם האחרונים, כונתו להריטב"א והר"ן.

פרטים: היה בברצלונה⁷. **פרטים על פירושו**

על הרי"ף: נקרא נימוקי יוסף, נמוקי, או נמוקים⁸. חלק מן המסכתות נדפסו על גליון הרי"ף, והם: על מו"ק, יבמות, ב"ק, ב"מ ב"ב, סנהדרין, ומכות. ומלבד זה יש בידינו בחיבור נפרד על ברכות שבת פסחים תענית מגילה כתובות גיטין קידושין שבועות ע"ז וחולין. י"א שפירושו על כתובות ושבועות שבידינו אינו

מופלא, ומהר"ר אברהם ביש כין וכו', אולי ר' משה הנזכר הוא רבינו. ועיין הערה 11. **9. רבינו יעקב גלהויזין הלוי:** נ"א גיילנהויזן. דודו של מהרי"ל. שאל את מהרי"ל (מנהגי מהרי"ל עמ' תב). 'מהרי"ל ודודו מהר"ר יעקב לוי גיילנהויזן איקלעו לבית אחותו והביאה להן יין מבושל, דודו היה מבוך פרי הגפן והוא אמר שיש לבודך שהכל נהיה בדברו' (שם תסב). **10. רבינו משה כ"ץ:** מכונה ר' משה נאוימרק (עיין בסמוך). מתלמידי מהר"ש (מנהגי מהר"ש עמ' ריח). ושאלו (שם רלג ומהרי"ל חד' עמ' רלד). העיד על מהר"מ סג"ל (תשו' עמ' שמז). מהרי"ל חתנו מביא ממנו מעשה רב (מנהגי מהרי"ל עמ' קב קה תלא ותמוז ותשו' עמ' ו). וכותב בתשו' 'שמעתי מפי מורי חמי כהנא רבה ז"ל וכו' (תשו' מהרי"ל החד' עמ' כד), 'כן הנהיג מו' חמי מהר"מ נויאמרק את בתו גרושה [נ"א גרושת] (תשו' מהרי"ל עמ' ט). **11. רבינו אברהם ב"ר גמליאל בן פדהצור:** מהרי"ל חתנו אומר משמו (מנהגי מהרי"ל עמ' שכב). וכשנפטרה בתו אשת מהרי"ל במגנצא [בשנת קפ"ו שנה אחת קודם פטירת מהרי"ל], הלך מהרי"ל לחדר והיה בוכה בקול רם, ואמר: 'אתם נשים תסייעוני להספיד אשתי עטרת ראשי אשר נפלה ממני' (שם תרו. עיין שם נוסח מצבתה שניסח מהרי"ל). ר' אברהם חתום בתשו' יחד עם מחותנו ר' משה מולין דלעיל הערה 8 (מהר"ם מינץ עמ' תקיח והגהות שם ועיין תשו' מהרי"ל עמ' שכג). 'כתבו רבותינו הגדולים והקדמונים נ"ע מהר"ר משה ב"ר יקותיאל הלוי ז"ל (דלעיל הערה 8), ומהר"ר אברהם בן הקדוש ר' גמליאל בן פדהצור' (ס"ח לר"י מרגליות עמ' נה). **12. רבינו מרדכי הלוי ב"ר משה:** אחי מהרי"ל. מכונה ר' גומפריכט או גומפריכט (תשו' מהרי"ל עמ' סא וסג). שאל הרבה את מהרי"ל אחיו (בתשו' מהרי"ל). היה מוהל (מנהגי

קדושקש זצ"ל. אולי הוא רבינו חסדאי קרשקש תלמיד הר"ן. אבל אינו ר' חסדאי ב"ר שלמה מטודילה (ערך קח הערה 20) כי הוא היה בטודילה עוד בחיי הר"ן (כמש"כ בריב"ש תשו' שעב) ואילו ר' חסדאי קרשקש היה בברצלונה מקום הנ"י (מבוא לחי' הר"ן לע"ז). **5.** חר"מ סו"ס עא. **6.** הרבה, וכשמביא תוס' סתם הם מתוספותיו. **7.** 'אמר המחבר בברצלונה ראיתי' (ע"ז י:). **8.** רמ"א יר"ד סי' קס סעיף ד.

קי. 1. תשו' מהרי"ל החד' עמ' קד. **2.** תה"ד פו"כ סי' מח. **3.** בספר המנהגים. **4.** פו"כ סי' לז וקפט, ותשו' מהרי"ו סי' נב קעב קצ וקצא. **5.** יש"ש גיטין ב ה, וס"ה לר"י מרגלית עמ' עו. **6.** ע"ש אביו שנקרא משה, ומשה מכונה 'מולין' (חיד"א). **7.** מנהג' עמ' ת. **8. רבינו משה הלוי ב"ר יקותיאל:** אבי מהרי"ל (מהר"ם מינץ עמ' מ, וס"ח עיין בסמוך). מכונה ר' מולין [מולין הוא כנוי למשה. חיד"א]. מכונה מהר"ם סג"ל (מנהגי מהרי"ל עמ' עב. גם מהר"ם ס"ל נקרא כן לפעמים), או ר' מוסל (שם צו), או מהרמ"ו (שם רכח ושצא). היה במגנצא ובזמנו היתה שם קהילה גדולה (שם שכג). היה כל שנה מן החתנים בשמחת תורה (שם שצא). בנו מהרי"ל קבל ממנו (תשו' מהרי"ל עמ' רסח ותנח), וכותב עליו בכבוד (שם כא וסז), ומביא ממנו מעשה רב (מנהגי מהרי"ל עמ' עב פח צו ורכח), ותקנות שעשה הוא וחכמי דורו (תשו' מהרי"ל החד' עמ' שמח). אחת מהם נתקנה בשנת קמ"א והובאה בתשו' מהר"ם מינץ (עמ' מ) וחתום עם מחותנו ר' אברהם. כתוב בסדר חליצה (לר"י מרגלית עמ' נה) 'הרב הגדול מהר"י מולין ס"ל בנו של הגדול מהר"ר משה ב"ר יקותיאל הלוי'. מהר"ם מינץ כותב בתשו' (עמ' קעד) 'בימי חורפי בעיר לוקא היו שמה כמה רבנים, מהר"ר משה כץ שהיה למדן